

Rada seniorů České republiky

**MISE, VIZE
PROKLAMATIVNÍ CÍLE**

**STŘEDNĚDOBÝ PROGRAM
NA OBDOBÍ 2025–2030**

**Rada seniorů
České republiky**
zapsaný svaz spolků

MISE A VIZE

Rada seniorů ČR má ambici stát se mluvčím i ombudsmanem seniorské populace, hájit její zájmy a vystupovat jako reprezentant seniorů ve vztahu ke státní samosprávě. Usiluje o to, aby byla respektována jako poradní orgán pro seniory, a to na všech stupních samosprávy. Již nyní je organizací, na kterou se lidé seniorského, ale i předseniorského věku obrací se svými problémy a starostmi s nadějí, že se jim dostane pomoci.

NAŠE MISE

- DŮSTOJNÉ ŽIVOTNÍ PODMÍNKY VE STÁŘÍ
- VEŘEJNÉ SLUŽBY DOSTUPNÉ VŠEM SENIORŮM
- HARMONICKÉ MEZIGENERAČNÍ VZTAHY, VZÁJEMNÉ POCHOPENÍ

K NAPLNĚNÍ TÉTO MISE JE TŘEBA:

1. Formulovat a v praxi společně, a tedy účinněji, prosazovat zájmy všech členských organizací.
2. Zajistit odpovídající životní úroveň seniorů – důstojné penze jak seniorů současných, tak těch budoucích.
3. Zajistit kvalitní a všem seniorům, stejně jako zdravotně postiženým a dalším ohroženým skupinám, dostupné veřejné služby.
4. Zajistit funkční a kvalitní síť zdravotních a sociálních služeb včetně zdravotně-sociálního pomezí.
5. Zapojit osoby v seniorském věku o rozhodování na všech stupních samospráv například prostřednictvím poradního orgánu seniorů.
6. Zachovat slevy v železniční a autobusové dopravě alespoň na úrovni 50 %.
7. Nabízet seniorské slevy v městské hromadné dopravě ve všech městech České republiky.
8. Nabízet seniorské slevy na kulturní a vzdělávací akce, snížené vstupné na kulturní památky, či do zoologických zahrad, ale i lázní, bazénů a na další sportoviště, například s ohledem na méně frekventované úseky.

NAŠE VIZE

- AKTIVNÍ ROLE SENIORŮ VE VŠECH ASPEKTECH ŽIVOTA NA VŠECH STUPNÍCH SAMOSPRÁV
- PRŮZKUMY MEZI SENIORSKOU POPULACÍ A JEJICH ZPRACOVÁNÍ
- ZPĚTNÁ VAZBA A SBĚR DAT
- UPOZORŇOVÁNÍ NA NEODSTATKY A PROBLÉMY S CÍLEM NAJÍT ŘEŠENÍ
- PROPOJOVÁNÍ SENIORŮ S ORGANIZACEMI, KTERÉ NABÍZÍ SLUŽBY PRO TUTO SKUPINU
- PODPORA PROGRAMŮ SPOJUJÍCÍCH GENERACE

K NAPLNĚNÍ TĚTO VIZE JE TŘEBA:

1. Umět oslovit a zaujmout co největší okruh osob seniorského a předseniorského věku.
2. Sledovat, studovat a připomínkovat zákony, vyhlášky a další právní normy týkající se seniorů, konzultovat je s odborníky a sledovat jejich dopad na seniory.
3. Zapojovat do spolupráce osobnosti i organizace, které sdílejí naši vizi.
4. Zajistit financování.
5. Ideálním řešením je zákon o seniorech, který mnohé země mají – Dánsko, Švédsko, Německo, Rakousko...

PROKLAMATIVNÍ CÍLE

ZÁSADNÍ PROBLÉMY SENIORSKÉ POPULACE

1. Nízké zastoupení osob 65+ v Parlamentu ČR i zastupitelských sborech územní samosprávy v určitém úhlu pohledu diskriminuje seniorskou populaci při rozhodování o věcech veřejných. Zároveň jsou ale při rozhodování pomíjeny aspekty, které nejsou pro mladou a střední generaci podstatné, avšak pro seniory jsou důležité. To v lepším případě snižuje kvalitu přijímaných závěrů a usnesení, v horším pak způsobuje následné problémy a komplikace, které je třeba dále řešit.
2. Nízké starobní penze v mezinárodním srovnání stále nedosahují hodnot vyspělých zemí v Evropě ani OECD. V zemích OECD mají osoby starší 65 let disponibilní příjem v průměru ve výši 87 % disponibilního příjmu celé populace, Česká republika je se 74 % hluboko pod průměrem. Měřeno dle parity kupní síly starobních penzí je Česká republika na 21. místě z 31 hodnocených evropských zemí. Jde o důsledky nastavení českého penzijního systému, kterému chybí ve srovnání s mnoha okolními zeměmi zaměstnanecký pilíř, stejně jako efektivní a funkční třetí pilíř – tedy soukromé spoření. České penzijní fondy jsou, co se týče nákladů na provoz, drahé a neefektivní. Dlužno dodat, že třetí pilíř má smysl ve chvíli, kdy má obyvatelstvo středního věku výdělek, který dovolí si prostředky průběžně ukládat...
3. Jedním z důvodů je absence dostupného nájemního bydlení, což má vliv nejen na život osamělých seniorů a seniorek, ale i na další vrstvy obyvatel.
4. Nedostupná jsou pro mnohé seniory i zařízení sociální péče. Nejen pro jejich nízký počet, ale i cenu.
5. Problematické mezigenerační vztahy, ochabující úcta, ohleduplnost, důstojnost, solidarita a pomoc, omezená odpovědnost politiků, státní a veřejné správy, médií, školství, ale někdy i rodiny, seniorské samosprávy či jednotlivých seniorů.

ŘEŠENÍ:

1. **Zkvalitnit český penzijní systém** – Všechna řešení penzijní reformy nevnímají problematiku jako celek. Ke skutečné reformě je třeba:
 - a. **PREVENCE** – Rozhýbat populaci, zajistit zvyšování věku dožití ve zdraví. Zdravotnické statistiky a data jasně dokazují, že hranice závažných civilizačních chorob (kardiovaskulární, nervové, oběhové soustavy, nádorová onemocnění, cukrovka) u osob středního věku klesá, stejně jako pravděpodobnost jejich dlouhodobého zapojení do pracovního procesu.
 - b. **BYDLENÍ** – absence dostupného nájemního bydlení má negativní vliv nejen na seniory, zejména ty osamělé, ale i na mladé lidi a rodiny. Pokud je výše nájmu

v podstatě podobná jako výše hypotéky za stejný příbytek, pak logicky mladí volí hypotéku. Neboť v případě problémů se splácením mají v podstatě jistotu, že se část vložených prostředků velmi pravděpodobně vrátí. To má ale i negativní důsledky. Jednak chybí ochota lidí stěhovat se za prací – výše nájmu může odrazovat, stejně jako neochota platit současně nájem i hypotéku. Také samozřejmě chybí prostředky, které by si lidé odkládali na penzi ve třetím pilíři...

c. **KONKURENCE VE 3. PILÍŘI**

České penzijní fondy mají jedny z nejvyšších nákladů na provoz v Evropě – nebo si je alespoň účtují. Chybí zde efektivní konkurence, a hlavně nabídka pro ty, kteří pod vlivem událostí minulých – pády kampeliček, krachy bank, vytunelované fondy – nemají k těmto nástrojům důvěru. Zde již Odborná komise profesora Potůčka navrhovala fond garantovaný státem. Stát získá peníze na prospěšné strategické investice a zároveň bude důvěryhodným garantem takové dlouhodobé investice na stáří.

d. **VYŠŠÍ MZDY** – nízké penze českých seniorů ve srovnání se zeměmi OECD jsou odrazem stejného jevu u mezd. Základním problémem je málo práce s vyšší přidanou hodnotou a nízká produktivita práce. Proto by měly státní pobídky jít zejména tímto směrem. Vyšší mzda znamená nejen vyšší odvod do systému důchodů, ale také vyšší vyměřovací základ a tím pádem i vyšší důchod.

Rada seniorů je připravena diskutovat o jednotlivých aspektech, přicházet s vlastními návrhy a podněty či příklady ze zahraničí tak, aby aktivně přispěla ke zkvalitnění penzijního systému.

2. **Seniorská participace** – podpora práva seniorů na seniorské zastupování a na sociální dialog na celostátní, krajské, městské a místní úrovni. Cílem je zrovnoprávnit společenské postavení mezi generacemi v občanské společnosti a přiznat reprezentativním seniorským organizacím obdobná práva, kterými disponují zaměstnavatelské svazy a střešové odborové organizace (§ 320 a § 320a zákona č.262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů).

Umožnit zástupcům seniorů fungovat při vládě, krajích i obcích jako poradní orgán pro otázky, které se seniorů týkají.

To je běžné v mnoha zemích právě na základě zákona o seniorech. Spolupráci si samosprávy vesměs chválí, je vnímána jako věcná, užitečná a šetřící finance.

3. **Ochrana, podpora a pomoc seniorské populaci** – rozšířit poradenství pro seniory, podporovat sociální preskripci a sociální začleňování a aktivně se ni nich zapojit, v této souvislosti se snažit o podporu, výstavbu a provoz komunitních center po vzoru vyspělých evropských zemí, která slouží jako:

- a. **Místo setkávání seniorů** – slouží k socializaci, zabraňuje pocitům osamění.
- b. **Místo vzdělávání a pohybových aktivit seniorů** – jsou nabízena v rámci centra.
- c. **Denní stacionář/odlehčovací služba** – v rámci kapacity ideální doplnění, nadto s možností osoby, pokud je to možné, zapojit do programů nebo poskytnout např. cvičení na židli či lůžku.
- d. **Dopravní řešení** – rozvoz seniorů k lékaři, na nákupy, úřady apod.
- e. **Mezigenerační programy** – odpolední doplnění o společné kroužky či využití kapacity seniorských lektorů pro děti.

4. **Postavení seniorů, předseniorů i znevýhodněných osob na trhu práce** – podporovat částečné úvazky, sdílená pracovní místa, seniorní místa, ale i zapojení v rámci komunitních center. Uvážit daňové úlevy a výhody pro zaměstnavatele zaměstnávající osoby 55+.
5. **Ochrana zdraví a zdravé stárnutí** – aktivně se podílet na strategiích stárnutí i geriatrické péče. Přenos myšlenek a podnětů z platformy Aktivní Česko. Podporovat větší systém benefitů motivujících k využívání prevence. Rozšířit pravidelné preventivní prohlídky i o další, s cílem vyloučit nejčastější maligní onemocnění a nejčastější rizika kardiovaskulárních onemocnění, hrozících infarktem myokardu a cévní příhody mozkové. Jako benefit zahrnout preventivní prohlídku u osob 65+, která je podmínkou zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel dle vyhlášky č. 227/2004 Sb., zdarma v případě péče o zdraví. Rovněž sjednotit, přesně stanovit a popsat tuto prohlídku a stanovit jednotnou taxu. Rozšiřovat nabídku plně nebo částečně hrazených vakcín s cílem předejít závažnějším a dražším komplikacím.

Podporovat a propagovat aktivizační programy pro seniory napříč obory a zaměřením s cílem snažit se přispět k co nejdelší soběstačnosti, pohyblivosti, zabránit pocitům osamění a vyloučení, tím pozitivně působit na psychiku, potažmo fyzický stav člověka, což se promítá ve zdravotnictví i sociálních službách. Nadále navyšovat seniorům dostupnost moderních léčebných postupů, inovativních technologií a inovativních léčivých přípravků, tj. zajistit ústavní právo na nejlepší možnou léčbu ve všech krajích České republiky. Zahrnout služby paliativní péče do komplexní péče o zdraví. Za tímto účelem zpracovat Ministerstvem zdravotnictví ČR a Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR standardy pro paliativní péči s podporou multidisciplinárních přístupů u všech poskytovatelů těchto služeb.

Zajistit síť pečovatelských služeb zajišťující pomoc, podporu a péči seniorům a osobám se sníženou soběstačností ve vlastních domácnostech. Za prvořadě považovat rozšíření terénních pečovatelských služeb na celé území ČR a širší nabídku pomoci k uspokojení obligatorních nároků na sociální dávky. Propojit se s komunitními centry, která mohou být v mnoha úkonech nápomocna.
6. **Seniorské bydlení** – prostřednictvím zákona o sociálním (dostupném bydlení) zajistit jistotu nájemního vztahu a finanční dostupnost nájemního bydlení osamoceným seniorkám a seniorům. Podporovat výstavbu alespoň 2-3 000 malometrážních bytů pro seniory ročně. Stanovit povinnost obcím zpracovávat objektivní evidenční cenové mapy nájemného na základě svobodně uzavřených nájemních smluv k dosažení dlouhodobé jistoty nájmu a odmítnout vytváření pseudocenových map z údajů realitních kanceláří.
7. **Digitální diskriminace** – aktivně se podílet na vzdělávání seniorů a předseniorů v těchto dovednostech, vyvinout vlastní vzdělávací program, zapojit seniorské odborníky, navázat spolupráci s prodejci HW, SW i antivirů.

Prosazovat speciální ceny za internetové připojení/mobilní data pro seniory.

Udržet rovný přístup ke všem veřejně poskytovaným službám pro osoby bez přístupu k internetu. Postarat se tak o nejstarší generaci, která se z nejrůznějších důvodů nemůže nebo nechce digitalizaci učit, aby nebyla vyloučena.